

**PEDAGOGIK MAHORAT VA EMPATIYA: INKLYUZIV
TA'LIMNING MUHIM OMILLARI**

Maxmudova Muborak Azatova

Ajiniyoz nomidagi Nukus Davlat Pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Maqolada pedagogik mahorat va empatiyaning inklyuziv ta'limdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Pedagogik mahoratning tarkibi, empatiyaning ta'lim jarayonidagi roli, ularni rivojlantirish usullari va amaliy misollar keltirilgan. Inklyuziv sinflarda samarali ta'limni ta'minlash uchun o'qituvchilarning kasbiy va insoniy sifatlari qanday ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatildi. Maqola zamonaviy ta'lim muhitida pedagogik yondashuvlarni takomillashtirishga qaratilgan tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: pedagogik mahorat, empatiya, inklyuziv ta'lim, o'qituvchi malakasi, individual yondashuv, ta'lim sifati, nogiron bolalar, ta'lim jarayoni, pedagogik innovatsiyalar

Kirish

Zamonaviy inklyuziv ta'lim tizimida pedagogik mahorat va empatiya muhim rol o'ynaydi. Nogironligi yoki maxsus ehtiyojlari bo'lgan o'quvchilarni ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli jalb qilish, ularning individual imkoniyatlarini rivojlantirish uchun o'qituvchilarning professional malakasi va insoniy qobiliyatlari birlashishi zarur. Pedagogik mahorat o'qituvchining o'quvchilar bilan samarali muloqot qilishi, o'quv jarayonini qiziqarli va mazmunli tashkil etishi, metod va usullarni to'g'ri tanlashi bilan belgilanadi. Empatiya esa o'quvchining ehtiyojlarini anglash, hissiyotlarini tushunish va unga mos yondashuvni amalga oshirish qobiliyatidir. Ushbu ikki omil inklyuziv sinflarda ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning ijtimoiy moslashuviga yordam berishda asosiy vazifani bajaradi.

Asosiy qism

1. Pedagogik mahoratning ta'rif va tarkibi

Pedagogik mahorat — bu o'qituvchining kasbiy faoliyatda samarali ishlashi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va shaxsiy sifatlar majmui hisoblanadi. Inklyuziv ta'limda pedagogik mahorat quyidagi komponentlardan tashkil topadi: o'quvchilarning maxsus ehtiyojlarini aniqlash, differensial yondashuv, o'quv jarayonini individuallashtirish, kommunikativ ko'nikmalar, kreativlik va innovatsion metodlarni qo'llash.

2. Empatiyaning ahamiyati

Empatiya — boshqa odamlarning hissiyotlarini tushunish va ularga nisbatan mehribonlik bilan munosabatda bo'lishdir. Inklyuziv ta'limda empatiya o'qituvchiga nogiron bolalar bilan ishonchli munosabat o'rnatishga yordam beradi. Bu o'z navbatida o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni o'zini qulay va xavfsiz his qilishiga olib keladi.

3. Pedagogik mahorat va empatiyani shakllantirish yo'llari

- Kasbiy tayyorgarlik jarayonida maxsus treninglar, master-klasslar o'tkazish.
- Psixologik treninglar va empatiya ko'nikmalarini rivojlantirish mashg'ulotlari.
- Pedagoglarning doimiy malaka oshirish tizimi.
- Amaliyotda qo'llaniladigan metodik qo'llanmalar va innovatsion yondashuvlar.

4. Inklyuziv ta'limda pedagogik mahorat va empatiya misollari

Maktablarda inklyuziv sinflarda ishlayotgan o'qituvchilarning muvaffaqiyatli tajribalari orqali pedagogik mahorat va empatiyaning ta'lim jarayonidagi rolini ko'rsatish mumkin. Ularning yondashuvi o'quvchilarning o'zaro hurmat va ishonch muhitida rivojlanishiga imkon yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

2. Booth, T., & Ainscow, M. (2011). Index for Inclusion: Developing learning and participation in schools. Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education.
3. G'aniyeva M.T. (2019). Maxsus pedagogika asoslari. Toshkent.
4. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi (2022). "Umumta'lim maktablarida inklyuziv ta'limni tashkil etish bo'yicha uslubiy tavsiyalar."
5. Karimova R. (2020). Boshlang'ich ta'lim metodikasi. Toshkent.
6. Ahmedova D.A. (2021). "Ta'limda inklyuziv yondashuvning nazariy asoslari." Ilmiy izlanishlar jurnal.
7. UNESCO (2017). A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education.
8. Ibragimova G.R. (2022). "Inson kapitalini rivojlantirishda inklyuziv ta'limning roli." Ilmiy izlanishlar jurnal, №3.